

Dit document maakt gebruik van bladwijzers

NBA-handreiking nummer 1138

Europese accountancyregelgeving

4 juli 2023

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA-handreiking 1138

NBA-handreiking 1138	Europese accountancyregelgeving
Van toepassing op:	Europese accountancyregelgeving
Onderwerp:	Vraag en antwoord Europese accountancyregelgeving
Datum:	4 juli 2023
Vorige versies:	24 januari 2019 21 november 2017
Status:	NBA-handreiking, geen dwingende bepalingen. Wanneer in de tekst het woord 'dient' of een synoniem daarvan wordt gebruikt, betreft het een verwijzing naar wettelijke of overige verplichtingen.
Relevante regelgeving:	Europese verordening en Europese richtlijn

Europese accountancyregelgeving

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Deel A: Vragen betreffende de Verordening	5
Artikel 4 lid 2 van de Verordening	5
Artikel 4 lid 3 van de Verordening	6
Artikel 5 van de Verordening	6
Artikel 5, 6, 11 en 16 van de Verordening	7
Artikel 7 van de Verordening	7
Artikel 10 lid 2 onder c van de Verordening (1)	7
Artikel 10 lid 2 onder c van de Verordening (2)	7
Artikel 10 lid 2 onder f van de Verordening	8
Artikel 10 lid 2 onder g van de Verordening	8
Artikel 11 lid 2 onder b van de Verordening	8
Artikel 12 lid 1 van de Verordening (1)	9
Artikel 12 lid 1 van de Verordening (2)	10
Artikel 13 lid 2 onder k van de Verordening	10
Artikel 14 van de Verordening	11
Artikel 16 lid 1 van de Verordening	12
Artikel 16 lid 4 van de Verordening	12
Artikel 17 lid 7 van de Verordening	13
Artikel 17 lid 8 van de Verordening	14
Artikel 44	14
Bijlage A	15
Deel B: Kantoorroulatie	16
Inleiding	16
Schema kantoorroulatie	16
Uitgangspunten voor en toelichting op het schema	17
Overige zaken	18
Bijlage 1 Tekst artikel 17 lid 1 t/m 6 en 41	20
Bijlage 2	21
Bijlage 3	23
Bijlage 4	24

Inleiding

In deze NBA-handreiking wordt in onderdeel A antwoord gegeven op een aantal vragen over de Europese Verordening 537/2014.

Eerder heeft de NBA naar aanleiding van vragen een alert uitgebracht over de roulatietermijn voor accountantsorganisaties bij oob's. Omdat de overgangstermijnen met betrekking tot de kantoorroulatie doorlopen tot 2024 en een alert in principe na 1 jaar vervallen is, is de tekst van deze alert opgenomen als onderdeel B van deze handreiking.

Bedacht moet worden dat het hier gaat om de interpretatie van Europese regels. Er is een beperkt aantal interpretaties uitgebracht door de Europese Commissie (EC) in de vorm van vragen en antwoorden die in bijlage 2 en 3 bij deze handreiking zijn opgenomen.

De NBA noch de AFM zijn formeel gerechtigd om deze Europese regelgeving te interpreteren. Dat is aan de (Europese) rechter. De antwoorden in deze handreiking moeten dan ook gezien worden als redelijke interpretaties, die zolang ze niet weerlegd worden door andere uitspraken, gebruikt kunnen worden als de basis voor het geven van invulling aan de Verordening en de in dat kader relevante bepalingen uit de Richtlijn. In situaties waarin de interpretaties van de EC en deze handreiking niet voorzien zal de accountant zelf een redelijke interpretatie van de Verordening en de Richtlijn moeten bepalen en deze in zijn dossier moeten documenteren. Het kan daarbij behulpzaam zijn om advies in te winnen en gebruik te maken van de guidelines van de Committee of European Auditing Oversight Bodies (CEAOB, het overlegorgaan van de nationale toezichthouders in de EU), en de lijst met vragen en antwoorden van de European Contact Group (ECG), het overlegorgaan van de zes grootste internationale netwerken in Europa. De CEOB guidelines zijn te vinden op:

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/regulatory-process-financial-services/expert-groups-comitology-and-other-committees/committee-european-auditing-oversight-bodies_en onder guidelines. De lijst met vragen en antwoorden van de ECG is te vinden op https://www.europeancontactgroup.eu/wp-content/uploads/2022/04/ECG-FAQs-2021-update_final_clean-2.pdf.

Het ligt voor de hand dat de komende periode nieuwe vragen opkomen waarover de NBA en AFM een standpunt zullen innemen of dat blijkt dat interpretaties in dit document zijn veranderd. In dat geval zal deze handreiking worden aangepast. Voor vragen met betrekking tot deze handreiking kunt u zich wenden tot de NBA.

Deel A: Vragen betreffende de Verordening

Artikel 4 lid 2 van de Verordening

A: Artikel 4 lid 2 van de EU-verordening kent een uitzondering voor de toepassing van de 70% fee cap voor andere niet-controlediensten die worden voorgeschreven door de nationale of Uniewetgeving. Welke diensten betreft dit?

Antwoord:

Dit betreft alle werkzaamheden die wettelijk zijn voorgeschreven door de nationale of Uniewetgeving en die door een accountant moeten worden uitgevoerd zoals de controle van rapportages aan DNB zoals FINREP/COREP, vermogensscheiding en andere verslagstaten die bij wet zijn vereist¹. Daarnaast kan ook worden gedacht aan controlewerkzaamheden op prospectussen², inbrengverklaringen³ e.d.

Daarnaast valt het geven van assurance bij de voorgeschreven Duurzaamheidsrapportering (als bedoeld in CSRD) expliciet buiten de fee cap. Assurance die wordt gegeven bij andere duurzaamheidsrapportages dan die voorgeschreven door CSRD (waaronder ook assurance bij duurzaamheidsrapportages voordat CSRD in werking treedt) valt wel onder de fee cap. Advisering bij oob's waar ook de wettelijke controle wordt verricht, dus ook advisering over CSRD, is verboden op grond van artikel 24b Wta.

B: Moeten de werkzaamheden die niet wettelijk zijn voorgeschreven door de nationale of Uniewetgeving (zie A) zoals werkzaamheden voor comfortletters (Standaard 3850N) en het opnieuw uitvoeren van een controle naar standaarden van niet-lidstaten in verband met een beursgang in een niet-lidstaat alsmede assurancewerkzaamheden betreffende interne beheersingsmaatregelen bij een serviceorganisatie (Standaard 3402) worden gezien als non-audit services?

Antwoord:

Nee. Deze assurancewerkzaamheden zijn toegestaan volgens artikel 24b Wta en artikel 16 Vio⁴ en worden volgens preambule 8 bij de Verordening gezien als assurediensten en worden niet beschouwd als non-audit services en maken geen onderdeel uit van de teller van de 70% berekening.

C: Moeten de vrijwillige controles verricht door de accountantsorganisatie op jaarrekeningen van dochters of deelnemingen van de oob worden gezien als non-audit services?

Antwoord:

Ja, tenzij gecontroleerde informatie en dus de uitgevoerde controlewerkzaamheden worden gebruikt als onderdeel van de wettelijke controle van de jaarrekening van de oob. Indien dat laatste het geval is kunnen deze werkzaamheden die ten dienste staan aan de controle van de jaarrekening van de oob worden aangemerkt als werkzaamheden van de wettelijke controle van de oob, omdat deze niet zijn af te zonderen. Dit naar analogie van de CEAOB guidance 2018-018 (zie: [link](#)) met betrekking tot de werkzaamheden ten behoeve van de PCAOB standaarden en de werkzaamheden voor de controle van de rapportageset voor groepsdoeleinden.

D: De werkzaamheden voor de beoordelingsverklaring bij tussentijdse cijfers worden tevens gebruikt in het kader van de wettelijke controle. Moeten deze werkzaamheden worden afgezonderd bij het bepalen van de 70% fee cap?

¹ Bijlage bij artikel 1, eerste lid, onderdeel p, van de Wta.

² VERORDENING (EG) Nr. 809/2004 VAN DE COMMISSIE van 29 april 2004 tot uitvoering van Richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de in het prospectus te verstrekken informatie, de vormgeving van het prospectus, de opneming van informatie door middel van verwijzing, de publicatie van het prospectus en de verspreiding van advertenties betreft.

³ Zie bijvoorbeeld artikel 72 van het Burgerlijk wetboek Boek 2.

⁴ Zie voor een nadere uitleg de toelichting bij artikel 16 Vio, te vinden in de HRA. Artikel 16 Vio is ten aanzien van de uitleg van de strekking van artikel 24b Wta, gebaseerd op de wetsgeschiedenis, met inbegrip van de motie over wat moet worden verstaan onder het begrip assurance, Kamerstuk 33025 nr. H, vergaderjaar 2012-2013.

Antwoord:

Nee, naar analogie van de CEAOB guidance 2018-018 met betrekking tot de werkzaamheden ten behoeve van de PCAOB standaarden en de werkzaamheden voor de controle van de rapportageset voor groepsdoeleinden, kunnen deze werkzaamheden worden aangemerkt als werkzaamheden van de wettelijke controle omdat deze niet zijn af te zonderen.

E: Tellen de werkzaamheden die onder de Nederlandse regelgeving kwalificeren als wettelijke controle – de controles zoals opgenomen in de ‘bijlage bij artikel 1, eerste lid, onderdeel p, van de wet (Wta)’ – mee in de noemer bij het bepalen van de 70% fee cap?

Antwoord:

Voor de bepaling van de noemer in de berekening van de 70% fee cap wordt aansluiting gezocht worden bij de Nederlandse definitie van wettelijke controles zoals opgenomen in de ‘bijlage bij artikel 1, eerste lid, onderdeel p, van de wet (Wta)’.

F: In artikel 4 lid 2 van de Verordening is een beperking opgenomen voor de honoraria die mogen worden gerealiseerd met het verlenen van niet-controlediensten (in Europese zin) aan een oob-control cliënt. Onduidelijk is of bij de berekening van de gerealiseerde honoraria moet worden uitgegaan van gefactureerde honoraria, betaalde honoraria of op grond ‘accrual basis’.

Antwoord:

De berekening van de gerealiseerde honoraria moet plaats vinden op ‘accrual basis’. Daarmee sluit dit aan bij de specificatie die de oob opneemt in haar jaarrekening van controle en niet-controlediensten op grond van haar wettelijke verplichtingen.

Artikel 4 lid 3 van de Verordening

In artikel 4 lid 3 van de Verordening is de verplichting opgenomen om met het auditcomité van een controlecliënt te overleggen wanneer langer dan drie jaar meer dan 15% van de omzet van die cliënt afkomstig is. Een dergelijke situatie mag niet meer dan vijf jaar duren. De vraag is of dit alleen ziet op 15% van de omzet van de accountantsorganisatie van één cliënt of ook op de situatie dat een individuele accountant meer dan 15% van zijn of haar omzet (de omzet die aan hem of haar wordt toegerekend) bij één cliënt realiseert.

Antwoord:

Het grenspercentage uit artikel 4 lid 3 heeft betrekking op de totale omzet van de accountantsorganisatie, en niet op de totale omzet van een individuele (externe) accountant.

Dit is in lijn met het uitgangspunt dat reeds langer in Nederland is toegepast (Zie artikel 25 en 25a van de ViO).

Artikel 5 van de Verordening

De Verordening kent in artikel 5 lid 2 een lidstaatoptie voor het verbieden van niet-controlediensten als de lidstaat van mening is dat deze een mogelijke bedreiging voor de onafhankelijkheid vormen. In Nederland is hier in artikel 24b van de Wta gebruik van gemaakt. Wat heeft dit voor gevolgen voor de dienstverlening aan buitenlandse onderdelen van de cliënt en door buitenlandse onderdelen van het netwerk aan de cliënt?

Antwoord:

In bijlage A is een schema opgenomen van artikelen die relevant zijn in de verschillende situaties. Dit schema verbindt de relevante regelgeving in artikel 5 van de Verordening, artikel 24b van de Wta en, artikel 16 van de ViO. Artikel 24b Wta heeft betrekking op de accountantsorganisatie en artikel 16 ViO op de externe accountant. In de toelichting op de ViO is een vergelijkbaar schema opgenomen dat zich beperkt tot artikel 16 van de ViO.

Artikel 5, 6, 11 en 16 van de Verordening

Volgens artikel 3 van het Besluit instelling auditcommissie hebben bepaalde oob's een vrijstelling voor het instellen van een auditcommissie. Op grond hiervan hebben veel Special Purpose Vehicle's en instellingen voor collectieve belegging in effecten geen auditcommissie ingesteld. Diverse artikelen in de Verordening (artikel 5 lid 4, artikel 6 lid 2, artikel 11 lid 1 en artikel 16 lid 3) leggen het auditcommissie van de oob bepaalde taken op. Welk orgaan dient de taken van de auditcommissie uit te voeren overeenkomstig de Verordening indien de oob gebruik maakt van de vrijstelling voor het instellen van een auditcommissie op grond van artikel 3 Besluit instelling auditcommissie?

Antwoord:

In artikel 11 lid 1 van de Verordening is specifiek geregeld dat de aanvullende taak wordt ingediend bij het orgaan dat binnen de gecontroleerde entiteit soortgelijke functies uitoefent. Naar analogie geldt dit ook voor de andere artikelen in de Verordening op grond waarvan de auditcommissie taken moet uitvoeren. Dit betekent concreet dat indien de oob geen auditcommissie⁵ heeft ingesteld de taken van de auditcommissie dienen te worden uitgevoerd door de auditcommissie van de moedermaatschappij binnen de EU, voor zover aanwezig. Indien er geen auditcommissie bij de moedermaatschappij binnen de EU is, zullen de taken van de auditcommissie moeten worden uitgevoerd door de Raad van Commissarissen of het bestuur van de oob op grond van artikel 39 van de Richtlijn. Dit is conform Standaard 260.13 uit de NV COS.

Artikel 7 van de Verordening

In artikel 7 staat geschreven dat de accountant onregelmatigheden moet melden aan de autoriteiten die door de lidstaten zijn aangewezen om dergelijke onregelmatigheden te onderzoeken indien de gecontroleerde entiteit de zaak niet onderzoekt. Bij welke autoriteit moet deze melding plaatsvinden?

Antwoord:

Meldingen op grond van artikel 7 van de Verordening ten aanzien van onregelmatigheden moeten bij het Fraudemeldpunt KLPD (E-mail: MeldpuntPolitieAccountants@klpd.politie.nl) worden gedaan.

Dit is hetzelfde meldpunt als dat op grond van artikel 26 lid 2 van de Wta in samenhang met artikel 37 lid 1 van het Bta.

Artikel 10 lid 2 onder c van de Verordening (1)

In artikel 10 lid 2c staat een beschrijving van informatie die opgenomen moeten worden ter onderbouwing van het oordeel in de controleverklaring. Deze bewoording wijkt af van de beschrijving van kernpunten in Standaard 701. Wordt hetzelfde bedoeld?

Antwoord:

De terminologie en de bewoording in de Verordening en de NV COS met betrekking tot de 'kernpunten van de controle' wijken af. De intentie van beide lijkt hetzelfde: Transparantie over de belangrijkste werkzaamheden van de accountant. Hoewel het niet onmogelijk is dat in zeer specifieke gevallen de regels verschillend uitpakken, zal dit in verreweg de meeste gevallen niet gelden. Op voorhand zijn hier geen voorbeelden van bekend. Als uitgangspunt is dan ook gekozen dat accountants die bij het opnemen van kernpunten de NV COS naleven verondersteld worden ook aan de EU-verordening te voldoen. Mocht blijken dat in de praktijk toch situaties bekend worden waarbij de NV COS wel is nageleefd, maar de EU-verordening niet dan zal dit uitgangspunt heroverwogen worden door NBA en AFM.

Artikel 10 lid 2 onder c van de Verordening (2)

In de Standaard 705 paragraaf 29 van de NV COS staat dat geen kernpunten hoeven te worden opgenomen als er sprake is van een oordeelonthouding. Hoeft dit ook niet onder de Verordening?

⁵ Of soortgelijk orgaan (bijvoorbeeld RvC).

Antwoord:

De extra informatie in artikel 10 lid 2 c (Kernpunten) is ter onderbouwing van het oordeel. In het geval van een oordeelonthouding wordt geen oordeel afgegeven. Het is dus ook onder de Verordening niet verplicht om kernpunten bij een oordeelonthouding op te nemen.

Artikel 10 lid 2 onder f van de Verordening

In artikel 10 lid 2 onder f staat dat de accountant moet verklaren dat geen verboden niet-controlediensten als bedoeld in art 5 lid 1 zijn verstrekt. Wat nu als er diensten zijn verleend die onder artikel 5 lid 1 zijn toegestaan en op grond van de Wta artikel 24b niet.

Antwoord:

Er hoeft in de controleverklaring alleen te worden verklaard dat er geen verboden niet-controlediensten uit artikel 5 lid 1 zijn verricht.

Natuurlijk betekent dit niet dat werkzaamheden, die verboden worden in artikel 24b Wta maar niet op grond van artikel 5 lid 1 Verordening, zouden zijn toegestaan. De verklaring op grond van artikel 5 lid 1 gaat hier alleen niet op in.

Hier is gekozen voor een toepassing die direct aansluit bij de Verordening en consistente toepassing in Europa mogelijk maakt.

Artikel 10 lid 2 onder g van de Verordening

Artikel 10 lid 2 onder g vereist een vermelding van alle diensten die door de wettelijke auditor of het auditkantoor naast de wettelijke controle zijn geleverd aan de gecontroleerde entiteit, en de onderneming(en) waarover zij de controle heeft, en die niet zijn vermeld in de financiële overzichten. Betekent dit dat indien de klant voldoet aan artikel 2:382a BW er geen vermelding in de verklaring komt?

Antwoord:

Indien de cliënt voldoet aan artikel 2:382a BW, voldoet de externe accountant niet per definitie aan artikel 10 lid 2 onder g van de Verordening. De specificatie zal inzicht moeten geven in de aard van de diensten die verleend zijn. Denk aan controles van opgaves verzekerd belang, controle staten bij een bank of verzekeraar, werkzaamheden in het kader van een comfort letter of prospectus etc. De diensten mogen samengevoegd worden wanneer ze meerdere keren zijn verleend. Denk hierbij bijvoorbeeld aan opgaves verzekerd belang ten behoeve van diverse entiteiten die als één mogen worden genoemd.

Als de vermelding van de geleverde diensten is opgenomen in de jaarrekening of andere informatie, dan hoeft deze vermelding niet in de verklaring te worden opgenomen. Het is niet nodig de bedragen die gerealiseerd zijn met de dienstverlening te vermelden.

Artikel 11 lid 2 onder b van de Verordening

Volgens artikel 11 lid 2 onder b dient in de aanvullende verklaring aan het auditcomité de voornaamste bij de controle betrokken vennoten genoemd. Moet de opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordelaar hierin worden vermeld?

Antwoord:

De OKB-er wordt met betrekking tot artikel 11 lid 2 onderdeel b Verordening niet aangemerkt als een van de 'voornaamste bij de controle betrokken vennoten', en hoeft derhalve niet in de aanvullende verklaring aan het auditcommissie te worden vermeld.

Artikel 12 lid 1 van de Verordening (1)

A; Artikel 12 lid 1 vereist melding aan bevoegde autoriteiten die toezicht houden op die organisatie van openbaar belang in bepaalde gevallen (o.a. inbreuk op wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen die toelating van de oob regelen, going concern oob en weigeren van uitbrengen van oordeel, afkeurende verklaring of verklaring met beperking). Welke bevoegde autoriteiten worden hier bedoeld?

Antwoord:

Voor beursgenoteerde ondernemingen (uitgevende instellingen) moet gemeld worden bij de bevoegde toezichthouder uit de lidstaat van herkomst van de oob. Dit betreft tevens de toezichthouder die goedkeuring heeft verleend aan het prospectus of het universele registratiedocument van de uitgevende instelling. In Nederland is dit de AFM. Ook kan de toelating tot de markt worden uitgevoerd door een toezichthouder in een andere lidstaat of de Europese Economische Ruimte.

Financiële ondernemingen (inclusief pensioenfondsen) kunnen onder toezicht staan van DNB (prudentieel toezicht) en/of de AFM (gedragstoezicht). De feiten en omstandigheden bepalen aan welke toezichthouder gemeld moet worden. In voorkomende gevallen moet bij beide autoriteiten gemeld worden. Dit geldt bijvoorbeeld bij een bank die beursgenoteerd is.

Voor woningbouwcorporaties moet worden gemeld bij de Autoriteit woningcorporaties. Voor netbeheerders bij de Autoriteit Consument & Markt. Voor instellingen voor wetenschappelijk onderzoek bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

B: Artikel 12 lid 1 verwijst naar de wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen die, in voorkomend geval, specifiek de activiteiten van de organisatie van openbaar belang regelen. Wat wordt verstaan onder deze laatste categorie?

Antwoord:

De bewoordingen "specifiek de activiteiten regelen" brengen mee dat de meldplicht van art. 12 lid 1 sub a Auditverordening in beginsel niet ontstaat, indien sprake is van mogelijke overtreding door een oob van generieke wetgeving, zoals algemene strafrechtelijke wetgeving of algemene ondernemingsrechtelijke wetgeving. Dit kan genuanceerder liggen indien (de kern van) het bedrijf van de beursgenoteerde onderneming gereguleerd is, bijvoorbeeld wanneer sprake is van activiteiten op de postmarkt of in de gokindustrie.

Voor beursgenoteerde ondernemingen kunnen de relevante bepalingen in Deel 5 Wft mede kwalificeren als bepalingen die specifiek de activiteiten van de oob regelen.

Voor banken en verzekeraars kunnen de delen 3 en 4 van Wft mede kwalificeren als specifieke bepalingen, die specifiek de activiteiten van de oob regelen, waarbij met name de bepalingen inzake integere en beheerste bedrijfsvoering relevant zijn.

C: In praktijk komt het regelmatig voor dat de toezichthouder op de oob zelf onderzoek doet naar de oob en aan de oob laat weten dat sprake is van een overtreding, waarvan de accountant constateert dat die overtreding onder de meldplicht valt van artikel 12 lid 1 EU-Verordening. Geldt voor de accountant in dat geval een meldplicht naar deze toezichthouder of andere toezichthouders op de oob?

Antwoord:

Nee, de accountant hoeft een observatie van een toezichthouder niet terug te melden aan de desbetreffende toezichthouder of aan andere toezichthouders op de oob.

D: Onderdeel c verwijst naar een weigering om een auditoordeel uit te brengen of het afgeven van een afkeurende verklaring of een verklaring met voorbehoud. Wat wordt hiermee bedoeld?

Antwoord:

Onderdeel c omvat een meldplicht bij het afgeven van een niet-goedkeurend oordeel, waaronder analoog aan artikel 2:393 BW een verklaring met beperking, een oordeelonthouding en een afkeurende verklaring moet worden verstaan. Een tussentijdse beëindiging van een opdracht of het opnemen van een toelichtende paragraaf vallen niet onder deze meldplicht; een melding ex artikel 2:393 lid 2 BW kan dan wel aan de orde zijn.

Artikel 12 lid 1 van de Verordening (2)

Volgens artikel 12 lid 1 moet de accountant 'onmiddellijk' een melding doen aan de bevoegde autoriteit over bepaalde informatie die de accountant heeft verkregen bij de uitvoering van de wettelijke controle. Deze informatie kan in bepaalde gevallen kwalificeren als koersgevoelige informatie. Wat betekent 'onmiddellijk' in relatie tot de meldingsplicht van koersgevoelige informatie van de oob.

Antwoord:

De accountant doet de melding op grond van artikel 12 lid 1 op het moment dat de koersgevoelige informatie moet worden gemeld door de oob.

Artikel 13 lid 2 onder k van de Verordening

Op grond van artikel 13 lid 2 onder k moet de omzet van de vergunninghouder worden uitgesplitst in het transparantieverlag in de volgende categorieën:

- i. inkomsten ontvangen voor wettelijke controles van jaarlijkse financiële overzichten en geconsolideerde financiële overzichten van organisaties van openbaar belang en entiteiten die behoren tot een groep van ondernemingen waarvan de moederorganisatie een organisatie van openbaar belang is;
- ii. inkomsten ontvangen voor wettelijke controles van jaarlijkse financiële overzichten en geconsolideerde financiële overzichten van andere entiteiten;
- iii. inkomsten ontvangen voor toegestane niet-controlediensten aan entiteiten die worden gecontroleerd door de wettelijke auditor of het auditkantoor; en
- iv. inkomsten ontvangen voor niet-controlediensten aan andere entiteiten.

A: Moet onder de omzet ook worden opgenomen de omzet van het netwerk?

Antwoord:

Nee, alleen de omzet van de accountantsorganisatie/vergunninghouder moet worden opgenomen.

B: Wat wordt bedoeld met wettelijke controle bij de toepassing van dit artikel?

Antwoord:

Voor de verdeling van de omzet in het transparantieverlag wordt aansluiting gezocht worden bij de Nederlandse definitie van wettelijke controles zoals opgenomen in de 'bijlage bij artikel 1, eerste lid, onderdeel p, van de wet (Wta)'.

C: Wat wordt bedoeld met 'organisatie van openbaar belang' bij de toepassing van dit artikel?

Antwoord:

Organisatie van openbaar belang zoals gedefinieerd in artikel 2 van Richtlijn 2006/43/EG, zijnde onder het recht van een lidstaat vallende entiteiten waarvan de effecten in een lidstaat worden verhandeld op een gereguleerde markt in de zin van artikel 4, lid 1, punt 14, van Richtlijn 2004/39/EG, kredietinstellingen als omschreven in artikel 1, punt 1, van Richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 maart 2000 betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen (1) en verzekeringsondernemingen in de zin van artikel 2, lid 1, van Richtlijn 91/674/EEG.

De lidstaten kunnen ook andere entiteiten aanmerken als organisaties van openbaar belang, bijvoorbeeld entiteiten die van groot algemeen belang zijn als gevolg van de aard van hun bedrijfsactiviteiten, hun omvang of hun personeelsbestand.

In Nederland heeft de wetgever in artikel 1a Bta de volgende categorieën van nationale oobs gedefinieerd:

- netbeheerders als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel k, van de Elektriciteitswet 1998 of artikel 1, eerste lid, onderdeel e, van de Gaswet;

- toegelaten instellingen als bedoeld in artikel 1 van de Woningwet, eerste lid, die op twee opeenvolgende balansdata, zonder onderbreking nadien op twee opeenvolgende balansdata, meer dan 5.000 verhuureenheden bezitten;
- de instellingen voor wetenschappelijk onderzoek, genoemd in artikel 1.16 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en de Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek, genoemd in artikel 2, eerste lid, van de Wet op de Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek; en
- pensioenfondsen die op twee opeenvolgende balansdata, zonder onderbreking nadien op twee opeenvolgende balansdata, kwalificeren als grote fondsen als bedoeld in artikel 35a, vijfde lid, onderdeel b, van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling.

D: Moeten onder categorie i worden opgenomen de inkomsten uit de wettelijke controle van een Nederlandse dochteronderneming van een in een andere lidstaat gevestigde oob die al dan niet door het netwerk van de accountantsorganisatie wordt gecontroleerd?

Antwoord:

Ja – Deze inkomsten ontvangen voor wettelijke controles moet onder categorie i worden gerapporteerd.

E: Moeten onder categorie i. ook worden opgenomen de inkomsten uit wettelijke controles van dochterondernemingen van een oob die niet door de vergunninghouder worden gecontroleerd?

Antwoord:

Nee, alleen de omzet van de accountantsorganisatie/vergunninghouder moet worden opgenomen.

F: Moeten onder categorie iii. de inkomsten van alle diensten anders dan wettelijke controles (niet-controlediensten volgens de Verordening) worden opgenomen?

Antwoord:

Ja, voor zover aan controlecliënten verleend.

G: Moeten onder categorie iv de inkomsten van alle diensten verleend aan cliënten waarbij geen wettelijke controles zoals opgenomen in de 'bijlage bij artikel 1, eerste lid, onderdeel p, van de wet (Wta) worden opgenomen?

Antwoord:

Ja, dat geldt voor alle inkomsten, inclusief de inkomsten van controles die voorgeschreven zijn door een andere wet of die van vrijwillige controles.

Artikel 14 van de Verordening

Artikel 14 vereist informatie aan de toezichthouder over de ontvangen inkomsten uitgesplitst in wettelijke controle, inkomsten andere niet controlediensten die verplicht zijn en die niet verplicht zijn. Moet dit in totaal of per oob?

Antwoord:

Artikel 14 van de Verordening vereist dat een accountantsorganisatie jaarlijks een lijst aanlevert van alle oob's naar omzet, met per oob onderverdeling omzet in de drie genoemde categorieën. Zie ook antwoorden bij artikel 13 lid 2 onder k van de Verordening.

Artikel 16 lid 1 van de Verordening

Hoe dient de oob melding te maken van het gebruik van de alternatieve regeling volgens artikel 16 lid 1 tweede volzin indien de accountant wordt benoemd door het bestuur van een oob?

Antwoord:

Deze melding dient de oob te doen gelijk met de melding van de beoogde benoeming van de accountant volgens artikel 393 lid 1 derde volzin. Meer informatie staat op de website van de AFM: [Meldplicht bij beoogde benoeming accountantsorganisaties \(afm.nl\)](https://www.afm.nl/nl/verordening-2013-110)

Artikel 16 lid 4 van de Verordening

Volgens de CEAOB guidance 2021-006 (onder 1a pagina 2) dient een oob bij de eerste benoeming van de accountant na de beursgang de selectieprocedure in artikel 16 lid 3 te volgen omdat er volgens de CEAOB guidance bij de eerste benoeming van de accountant geen sprake is van een herbenoeming onder de Verordening volgens artikel 17. Volgens artikel 16 lid 4 bestaat er een vrijstelling voor het volgen van de selectieprocedure in artikel 16 lid 3 voor oob's die in één van de volgende twee categorieën vallen:

- Mkb-ondernemingen (zijnde ondernemingen die volgens de meest recente jaarrekening of geconsolideerde jaarrekening aan ten minste twee van de volgende drie criteria voldoen:
 - een gemiddeld aantal werknemers gedurende het boekjaar van minder dan 250,
 - een balanstotaal van ten hoogste € 43 miljoen; en
 - een jaarlijkse netto-omzet van ten hoogste € 50 miljoen); of
- ondernemingen met een gemiddelde marktkapitalisatie van minder dan EUR 200 miljoen⁶ berekend op basis van de gemiddelde jaareinde aandelenkoers op een gereguleerde markt van de drie voorgaande kalenderjaren.

A: Betekent dit dat oob's die uitsluitend obligaties hebben uitstaan en derhalve een marktkapitalisatie hebben van nihil onder de uitzondering van artikel 16 lid 4 vallen en de selectieprocedure onder artikel 16 lid 3 niet hoeven toe te passen?

Antwoord:

Ja, echter de procedure zoals beschreven in artikel 16 lid 2 is wel van toepassing. Dit betekent dat het auditcomité een gemotiveerde aanbeveling doet die tenminste twee keuzemogelijkheden bevat aan de Raad van Commissarissen (het bestuur indien geen RvC aanwezig). De Raad van Commissarissen of het bestuur doet vervolgens op grond van artikel 16 lid 5 een voorstel aan de algemene vergadering.

B: Hoe moeten oob's die aandelen hebben uitstaan op de beurs de gemiddelde marktkapitalisatie berekenen voor de jaren dat de onderneming geen aandelen had uitstaan op de beurs?

Antwoord:

De marktkapitalisatie in de drie voorgaande kalenderjaren van een dergelijke oob is nihil. Derhalve is de uitzondering van artikel 16 lid 4 van toepassing en hoeft de selectieprocedure onder artikel 16 lid 3 niet te worden toegepast. De procedure zoals beschreven in artikel 16 lid 2, een gemotiveerde aanbeveling door het auditcomité die tenminste twee keuzemogelijkheden bevat, is wel van toepassing.

C: De oob's volgens het Besluit aanwijzing organisaties van openbaar belang (woningbouwcorporaties, pensioenfondsen, instellingen van wetenschappelijk onderzoek) hebben geen aandelen uitstaan op de beurs. Is hun marktkapitalisatie derhalve nihil?

⁶ Verordening 537/2014 verwijst in artikel 16, 4^e lid, naar artikel 2, lid 1 onder f) en t) van Richtlijn 2003/71/EG. Door middel van Verordening (EU) 2017/1129 is deze verwijzing aangepast, en moet deze gelezen worden als verwijzing naar artikel 2(f) van die verordening. Dit artikel definieert mkb-ondernemingen en verwijst naar punt (13) van Directive 2014/64 EU waarin de marktkapitalisatiegrens van €200 miljoen is opgenomen.

Antwoord:

Ja, echter indien dergelijke organisaties voor het eerst oob worden is de procedure zoals beschreven in artikel 16 lid 2, een gemotiveerde aanbeveling door het auditcomité die tenminste twee keuzemogelijkheden bevat, van toepassing.

D: Wat moet een oob doen als er geen twee accountants bereid zijn gevonden om een offerte uit te brengen?

Antwoord:

De procedure zoals beschreven in artikel 16 lid 2 blijft van toepassing. Het auditcomité zal moeten vermelden waarom er geen twee accountants bereid zijn gevonden om een offerte uit te brengen.

E: Wat moet een oob doen als de oob voor het beschikbaar komen van de CEAOB guidance op 16 maart 2021 bij het eerste benoeming na de beursgang niet de procedure in artikel 16 heeft toegepast omdat de oob van mening was dat de herbenoeming van de zittende accountant onder artikel 17 viel?

Antwoord:

De interpretatie van CEAOB is uitgegeven op 16 maart 2021. Het lijkt voor de hand te liggen om deze interpretatie vanaf dat moment toe te passen.

F: Is artikel 16 lid 2 van toepassing als de oob een vrijstelling heeft voor het instellen van een auditcomité?

Antwoord:

Ja, de taak van het auditcomité om een gemotiveerde aanbeveling die tenminste twee keuzemogelijkheden bevat voor te leggen aan de Raad van Commissarissen (het bestuur indien geen RvC aanwezig) zal dan door het auditcomité van de EU moeder moeten worden uitgevoerd. Indien geen auditcomité noch RvC bij de EU-moeder aanwezig is, zal het bestuur een voorstel aan de algemene vergadering dienen voor te leggen.

Artikel 17 lid 7 van de Verordening

A: Wie worden bedoeld met 'hoogstgeplaatste teamleden die bij een wettelijke controle van een oob' betrokken zijn, zoals genoemd in artikel 17 lid 7 van de Verordening?

Antwoord:

Met de 'hoogstgeplaatste teamleden die bij een wettelijke controle van een oob' betrokken zijn zoals genoemd in artikel 17 lid 7 van de Verordening worden bedoeld de groep van personen die als 'senior lid van het assurance-team' uit artikel 28, lid 2 ViO kwalificeren.

B: Hoe moet onderdeel b van artikel 2 onder 16 van de Richtlijn (tweede deel: wettelijke auditor(s) die zijn aangewezen als hoofdverantwoordelijken op het niveau van *materiële* dochterondernemingen) worden geïnterpreteerd waarvoor een 7 jaarstermijn geldt volgens artikel 17 lid 7 van de Verordening?

Toelichting:

Deze vraag was relevant gezien het verschil in definitie tussen de Nederlandse versie van de Richtlijn en buitenlandse versies van de Richtlijn. De relevantie vervalt nu in 2018 de Nederlandse vertaling is aangepast.

C: Welke roulatietermijnen gelden voor voornaamste vennoten van belangrijke buitenlandse dochterondernemingen? De termijnen zoals die gelden in Nederland of de termijnen zoals die gelden in het buitenland?

Antwoord:

De voornaamste vennoten in het buitenland moeten voldoen aan de roulatietermijnen die gelden in het buitenland met als minimum vereiste de regels die gelden vanuit de Code of Ethics zoals vastgesteld door IESBA.

Artikel 17 lid 8 van de Verordening

Volgens lid 1 van artikel 17 mag de maximale duur van een controleopdracht bij een oob tien jaar zijn. Zijn dit tien jaar kalenderjaren of tien boekjaren? Hoe moet hier bijvoorbeeld mee worden omgegaan als er sprake is van een gebroken boekjaar, waardoor tien boekjaren een periode bestrijken die langer duurt dan tien kalenderjaren?

Antwoord:

Het antwoord op deze vraag volgt niet direct uit de EU-verordening. In het 8ste lid van artikel 17 wordt gesteld dat de duur van een controleopdracht wordt berekend vanaf het eerste boekjaar. Dit wordt nog eens bevestigd in de Q&A van de EC uit 2014. Het is daarom op zijn minst verdedigbaar om te stellen dat voor de berekening uitgegaan kan worden van tien boekjaren, ook als dit betekent dat de totale controleperiode dan iets langer duurt dan tien kalenderjaren. Mocht een combinatie van boekjaren leiden tot een periode die langer dan elf kalenderjaren duurt, dan moet rolatie plaatsvinden.

Artikel 44

Volgens artikel 44 is de Verordening van toepassing vanaf 17 juni 2016. Wat betekent dit voor controles van een jaarrekening met een boekjaar gelijk aan kalenderjaar?

Antwoord:

In het geval dat het boekjaar gelijk is aan het kalenderjaar is de Verordening van toepassing vanaf boekjaar 2017. (Volgens EU Q&A 20140903: 'The new requirements will apply to the first financial year starting after the date of application.'

https://finance.ec.europa.eu/document/download/69a9dc39-ce1b-445a-add3-56becae47ffc_en?filename=questions-answers-03092014_en.pdf).

Bijlage A

Internationale werking Artikel 16 ViO, Artikel 24b Wta en artikel 5 verordening

		Organisatie van openbaar belang en haar gelieerde entiteiten							
		oob	Nederland Upstream	Nederland Downstream	Lidstaat Upstream	Lidstaat Downstream	Overige landen Upstream	Overige landen Downstream	
Accountants organisatie		16 1a/ 24b 1	16 1a/ 24b 1	16 1a/ 24b 1	16 1a/ 24b 1	16 1a/ 24b 1	16 1a/ 24b 1	16 1a/ 24b 1	
Network Accountantseenheid	Nederland	16 1b 24b2a	16 1b 24b2a	16 1b 24b2a	16 1b 24b2a	16 1b 24b2a	16 1b 24b2a	5 lid 5 EU-V	
	Buitenland	Lidstaat	16 1c 24b2b	16 1c 24b2b	16 1c 24b2b	5 1/2/3	5 1/2/3	16 2	5 5
		Overige landen	16 1c 24b2b	16 1c 24b2b	16 1c 24b2b	5 1/2/3	5 1/2/3	16 2	5 5

Deel B: Kantoorroulatie

Inleiding

In artikel 17 van VERORDENING (EU) Nr. 537/2014 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang (hierna: Verordening) zijn eisen gesteld aan de maximumduur van een controleopdracht. Kort gezegd komt het er op neer dat wanneer geen gebruik wordt gemaakt van lidstaatopties om de periode te verlengen, een auditkantoor (lees in de Nederlandse situatie: accountantsorganisatie) gedurende maximaal tien aaneengesloten boekjaren de wettelijke controle van een organisatie van openbaar belang (oob) mag uitvoeren. Daarna mag de accountantsorganisatie de wettelijke controle bij deze oob gedurende een afkoelingsperiode van vier boekjaren niet uitvoeren. In artikel 41 van de Verordening is een overgangsbepaling opgenomen voor de implementatie van deze regelgeving⁷.

In Nederland heeft de Tweede Kamer besloten haar eigen wetgeving op het gebied van roulatie in te trekken en volledig aan te sluiten bij de Europese verordening.

In deze alert geeft de NBA verduidelijking over per wanneer een oob wordt geacht van accountantsorganisatie te wisselen. De NBA doet dit omdat is gebleken dat oob's en accountantsorganisaties hierover vragen hebben. De NBA heeft voor deze alert gebruik gemaakt van de Europese verordening en van een tweetal uitingen van de Europese Commissie. De eerste uiting is opgenomen in [bijlage 2](#) en betreft de brief van Directeur-Generaal voor de Interne Markt en Diensten Jonathan Faull, gedateerd 2 september 2014. De tekst van de tweede uiting is opgenomen in [bijlage 3](#) en betreft een reactie van Eurocommissaris Lord Hill namens de Europese Commissie op een vraag van Europees Parlements lid Kay Swinburne.

Schema kantoorroulatie

Op grond van de voornoemde bepalingen uit de Verordening en de uitleg van de Europese Commissie komen wij tot het volgende schema:

⁷ Zie voor de teksten van artikelen 17 en 41 van de Verordening [bijlage 1](#).

Wanneer het eerste gecontroleerde boekjaar aanvang

- vanaf 17 juni; en

- voor 17 juni

1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
2020	2020	2020	2020	2020	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2016	2016	2016	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
2021	2021	2021	2021	2021	2024	2024	2024	2024	2024	2024	2024	2024	2024	2017	2017	2017	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028

Dan moet rotatie plaatsvinden voor boekjaren
aanvangend vanaf 17 juni

Voor boekjaren aanvangend op 1 januari betekent dit
dat geroteerd moet worden m.i.v. boekjaar

Periode

A

Gebaseerd op artikel 41 lid 1 en brief Jonathan Faull EU d.d.2 september 2014

B

Gebaseerd op artikel 41 lid 2 en brief Jonathan Faull EU d.d.2 september 2014

C

Gebaseerd op artikel 41 lid 3 en brief Jonathan Faull EU d.d.2 september 2014 en het schriftelijk antwoord op vraag E-009001/2015 van Kay Swinburne

D

Gebaseerd op artikel 41 lid 3

E

Gebaseerd op artikel 17 lid 1

Uitgangspunten voor en toelichting op het schema

Omdat de uitgangspunten van het schema zijn niet eenvoudig zijn af te leiden uit artikelen 17 en 41 van de Verordening en de door de Europese Commissie gegeven toelichting daarop (toegevoegd als bijlagen 1 tot en met 3 bij deze alert.), worden zij hieronder nader toegelicht.

Boekjaar

De Verordening spreekt over 'opdrachten' en 'duur van de periode'. Het is echter de gewoonte dat ondernemingen hun accountant benoemen voor een of meer boekjaren. Ook de uitleg van de Europese Commissie verwijst naar boekjaren (financial year). Wanneer in deze alert wordt gesproken over jaren of periodes, dan worden boekjaren bedoeld. Dit uitgangspunt houdt ook in dat de controleopdrachten van boekjaren die in overeenstemming met de Verordening zijn verstrekt, mogen worden afgerond. Dit geldt ook als dit er toe leidt dat er nog werkzaamheden worden uitgevoerd met betrekking tot een boekjaar nadat een van de data genoemd in artikel 41 leden 1, 2 of 3 is verstrekt. Logischerwijs heeft de afkoelingstermijn ook betrekking op boekjaren. De afkoelingstermijn voor een accountantsorganisatie is vier boekjaren.

Periode A:

Aanvangsdatum eerste gecontroleerde boekjaar vóór 17 juni 1994, wisseling accountant per boekjaar met aanvangsdatum vanaf 17 juni 2020

Zoals aangegeven in het schema is de roulatietermijn hier gebaseerd op artikel 41 lid 1 waar staat dat een oob vanaf 17 juni 2020 geen controleopdracht geeft of verlengt aan een accountantsorganisatie wanneer dit kantoor meer dan 20 jaar is opgetreden als accountant. De Europese Commissie spreekt in dit kader in de brief van 2 september 2014 (bijlage 2) over het vernieuwen van een bestaande opdracht of aangaan van een nieuwe opdracht. Aangezien het hier dus om boekjaren gaat, mag het boekjaar niet aanvangen op of na 17 juni 2020. Voor een situatie waarbij het boekjaar gelijk is aan het kalenderjaar betekent dit dat de oob een nieuwe accountantsorganisatie aan moet stellen met ingang van het boekjaar / kalenderjaar 2021.

Periode B:

Aanvangsdatum eerste gecontroleerde boekjaar vanaf 17 juni 1994 en voor 17 juni 2003, wisseling accountant per boekjaar met aanvangsdatum vanaf 17 juni 2023

Voor periode B geldt vrijwel dezelfde redenering als voor periode A, met dien verstande dat artikel 41, lid 2 van de Verordening van toepassing is. Voor een situatie waarbij het boekjaar gelijk is aan het kalenderjaar betekent dit dat de oob een nieuwe accountantsorganisatie aan moet stellen met ingang van het boekjaar / kalenderjaar 2024.

Periode C:

Aanvangsdatum eerste gecontroleerde boekjaar vanaf 17 juni 2003 tot en aanvangend voor 17 juni 2006, wisseling accountant per boekjaar met aanvangsdatum vanaf 17 juni 2016

De duidelijkste uitzetting hoe hier te handelen staat in de reactie van 29 september 2015 van de Europees Commissaris op vragen van een Europees Parlementslid (bijlage 3). Daar staat in de laatste paragraaf:, 'to comply with the new rules – including the need, for some public-interest entities⁸, to change their auditors in the financial year starting on or after 17 June 2016'. Voor een situatie waarbij het boekjaar gelijk is aan het kalenderjaar betekent dit dat de oob een nieuwe accountantsorganisatie aan moet stellen met ingang van het boekjaar / kalenderjaar 2017.

Periode D en E:

Aanvangsdatum eerste gecontroleerde boekjaar vanaf 17 juni 2006, wisseling accountant voor het elfde boekjaar

Voor periode D en E geldt dat roulatie dient plaats te vinden in het 11^e boekjaar⁹. Het verschil tussen D en E is dat voor periode D geldt dat deze gebaseerd is op artikel 41 lid 3 (en dus feitelijk op de overgangsclausules). Voor Periode E geldt dat deze gebaseerd is op artikel 17 lid 1. Periode E uit het bovenstaande schema loopt ook door in de jaren die aanvangen na 16 juni 2018. Kortweg komt het er in deze periodes dus op neer dat wanneer het 1^e boekjaar dat gecontroleerd werd door een bepaalde accountantsorganisatie aanving of aanvangt op 1 januari van jaar X dat een nieuw accountantskantoor / auditkantoor moet worden aangesteld voor het boekjaar dat aanvangt op 1 januari van het jaar X+10.

Overige zaken

Oob voor 2006?

Voor de berekening van de maximum duur van een lopende opdracht op grond van artikel 41 (overgangsrecht) worden organisaties die vóór 29 juni 2006 voldeden aan de criteria van de definitie van oob, gedurende de periode dat ze voldeden aan deze criteria, aangemerkt als oob. Hoewel de regelgeving met betrekking tot oob's pas ingegaan is in 2006 is dit een logische toepassing, omdat anders het overgangsrecht van geen waarde is.

⁸ Public-interest entities are credit institutions, listed companies, insurance undertakings, and other entities designated as such by Member States.

⁹ In de veronderstelling dat er geen sprake is van verkorte boekjaren.

Wat is de aanvangsdatum eerste gecontroleerde boekjaar wanneer een organisatie gedurende een lopende opdracht oob wordt?

Het bovenstaande schema roept de vraag wat de aanvangsdatum van het eerste gecontroleerde boekjaar is wanneer een organisatie pas gedurende een lopende opdracht oob wordt. De EU geeft antwoord op deze vraag in twee veel gestelde vragen (Zie [bijlage 4](#)). Uit deze antwoorden blijkt dat de teller pas gaat lopen op de dag dat de gecontroleerde organisatie een oob wordt.

Wat is een eerste opdracht en hoe wordt de maximumduur ervan bepaald?

De Verordening spreekt in artikel 17 lid 1 van een eerste opdracht. Deze eerste opdracht is bepalend voor het bepalen van de maximumduur van een opdracht en van het moment waarop de afkoelingstermijn ingaat. De eerste opdracht betreft het eerste gecontroleerde boekjaar en de maximumduur is tien boekjaren voordat gerouleerd moet worden. Op grond van artikel 17 lid 3 van de Verordening mag een accountantsorganisatie na de maximumduur van tien boekjaren geen wettelijke controle bij dezelfde oob uitvoeren in de daaropvolgende periode van vier jaren (lees: boekjaren).

Maar wat als niet sprake is van een aaneengesloten reeks van wettelijke controles door een en dezelfde accountantsorganisatie. Naar de mening van CEAOB (guidance 2019-041, pagina 2) volgt uit de strekking van de Verordening dat in geval van een onderbreking korter dan de 4 jaar “cooling-off” periode, de duur van de opdracht wordt bepaald door het aantal jaar dat de accountantsorganisatie de controle heeft uitgevoerd voor de onderbreking op te tellen bij het aantal jaar dat de accountantsorganisatie de controle uitvoert na de onderbreking. In onderstaand plaatje wordt dit nader grafisch weergegeven.

	boekjaar 1	boekjaar 2	boekjaar 3	boekjaar 4	boekjaar 5	boekjaar 6	boekjaar 7	boekjaar 8	boekjaar 9	boekjaar 10	boekjaar 11	boekjaar 12	boekjaar 13	boekjaar 14	boekjaar 15
Normale Situatie	Aanvang 1e opdracht									Maximum duur	Cool off gedurende tenminste 4 jaren			Eventueel aanvang nieuwe termijn	
Vrijwillige time-out korter 4 jaar	Aanvang 1e opdracht		Al dan niet Vrijwillige time-out korter 4 jr.		Totale Termijn (2+8 jaar)						Cool off gedurende tenminste 4 jaren				
Vrijwillige time-out 4 jaar of langer	Aanvang 1e opdracht				Al dan niet Vrijwillige time-out 4 jr. of langer				Aanvang nieuwe termijn						

Bijlage 1 Tekst artikel 17 lid 1 t/m 6 en 41

Artikel 17 Duur van de controleopdracht

- 1 Een organisatie van openbaar belang benoemt de wettelijke auditor of het auditkantoor voor een eerste opdracht met een duur van ten minste één jaar. Die opdracht kan worden verlengd. De maximumduur van de eerste opdracht van een bepaalde wettelijke auditor of een bepaald auditkantoor, of van die opdracht en een of meer verlengingen, bedraagt niet meer dan tien jaar.
- 2 In afwijking van het bepaalde in lid 1 kunnen de lidstaten
 - a eisen dat de eerste opdracht als bedoeld in lid 1 een duur van meer dan één jaar heeft;
 - b een maximumduur van minder dan tien jaar vaststellen voor de opdrachten die zijn bedoeld in lid 1, tweede alinea.
- 3 Na het verstrijken van de maximumduur van de in lid 1, tweede alinea, of in lid 2, onder b), bedoelde opdracht, of na het verstrijken van de overeenkomstig leden 4 of 6 verlengde looptijd van de opdracht, mogen de wettelijke auditor of het auditkantoor of, indien van toepassing, de leden van zijn netwerk binnen de Unie, geen wettelijke controle van dezelfde organisatie van openbaar belang uitvoeren in de daaropvolgende periode van vier jaar.
- 4 In afwijking van lid 1 en lid 2, onder b), kunnen de lidstaten bepalen dat de in lid 1, tweede alinea, en in lid 2, onder b) bedoelde maximumduur kan worden verlengd tot een maximale duur van:
 - a twintig jaar, indien een openbare aanbesteding wordt uitgevoerd in overeenstemming met leden 2 tot en met 5 van artikel 16, en van kracht wordt vanaf het verstrijken van de in lid 1, tweede alinea, of in lid 2, onder b), bedoelde maximumduur; of
 - b vierentwintig jaar, indien na het verstrijken van de in lid 1, tweede alinea, en in lid 2, onder b), bedoelde maximumduur, meer dan één auditor of auditkantoor tegelijk worden aangesteld, op voorwaarde dat de wettelijke controle resulteert in het voorleggen van de in artikel 28 van Richtlijn 2006/43/EG bedoelde gezamenlijke controleverklaring.
- 5 De in lid 1, tweede alinea, en lid 2, onder b), bedoelde maximumduur mag alleen worden verlengd indien het leidinggevende of toezichthoudende orgaan, op aanbeveling van het auditcomité, aan de algemene aandeelhouders- of ledenvergadering conform het nationale recht voorstelt de opdracht te verlengen, en dat voorstel wordt goedgekeurd.
- 6 Na het verstrijken van de maximumduur van, al naargelang, de in lid 1, tweede alinea, in lid 2, onder b), of in lid 4, bedoelde opdracht, kan de organisatie van openbaar belang op uitzonderlijke basis, de in artikel 20, lid 1, bedoelde bevoegde autoriteit verzoeken een verlenging toe te staan met het oog op het opnieuw benoemen van de wettelijke auditor of het auditkantoor voor een voortgezette opdracht, indien is voldaan aan de voorwaarden van lid 4, onder a) of b). De duur van een dergelijke bijkomende opdracht bedraagt ten hoogste twee jaar.

Artikel 41 Overgangsbepaling

- 1 Vanaf 17 juni 2020 geeft een organisatie van openbaar belang geen controleopdracht of verlengt zij geen controleopdracht aan een bepaalde wettelijke auditor of auditkantoor, indien die wettelijke auditor of dat auditkantoor op de datum van inwerkingtreding van deze verordening gedurende een aaneengesloten periode van twintig of meer jaar wettelijke controlediensten aan die organisatie van openbaar belang heeft geleverd.
- 2 Vanaf 17 juni 2023 geeft een organisatie van openbaar belang geen controleopdracht of verlengt zij geen controleopdracht aan een bepaalde wettelijke auditor of auditkantoor, indien die wettelijke auditor of dat auditkantoor op de datum van inwerkingtreding van deze verordening gedurende een aaneengesloten periode van elf tot twintig jaar wettelijke controlediensten aan die organisatie van openbaar belang heeft geleverd.
- 3 Onverminderd de leden 1 en 2 kunnen de controleopdrachten die zijn gegeven vóór 16 juni 2014, maar die op 17 juni 2016 nog van kracht zijn, van toepassing blijven tot het einde van de in artikel 17, lid 1, tweede alinea, of in artikel 17, lid 2, onder b), bedoelde maximumduur. Artikel 17, lid 4, is van toepassing.
- 4 Artikel 16, lid 3, wordt op controleopdrachten pas van toepassing na het verstrijken van de periode die is bedoeld in artikel 17, lid 1, tweede alinea.

Bijlage 2

EUROPEAN COMMISSION
Directorate General Internal Market and Services

Director General

Brussels, 2 September 2014
markt.ddg2.f.4/MR/nm(2014)2946800

Subject: Mandatory Rotation of Statutory Auditors and Audit Firms & Transitional Provisions

Dear Sir/Madam,

Following the entry into force of the new Regulation 537/2014/EU on specific requirements regarding statutory audit of public-interest entities (hereinafter "the Regulation") and of Directive 2014/56/EU amending Directive 2006/43/EC on statutory audits of annual accounts and consolidated accounts, Member States have two years to implement the new EU legal framework on statutory audit. The new rules will apply as of 17 June 2016.

At national level, the audit oversight bodies will play a key role as the primary enforcers of the new texts. Your contribution in supporting a consistent and effective implementation will be essential. I am pleased to highlight that the Commission has committed to facilitating this process and to providing assistance to ensure a level playing field across the EU for the audit market.

With this in mind, and as part of a preliminary exchange of views with national regulators, supervisors and stakeholders, we have received practical questions on the implementation of the texts that may require further clarification. They will be addressed in the various fora devoted to the transposition of the new legal framework. Ahead of the first specific workshop, this letter clarifies a particular aspect relating to the transitional provisions for the mandatory rotation of audit firms and statutory auditors.

The Regulation introduces the requirement for public-interest entities to rotate their statutory auditors or audit firms after a certain period of time. There are specific transitional rules for audit engagements concluded before the entry into force of the Regulation. In this context, some questions relating to Article 41 of the Regulation have arisen. The Article, titled "Transitional provisions", contains the following:

- Article 41(1) sets out exceptional transitional provisions for an auditor that has been in place for more than 20 years at the entry into force of the Regulation – the public-interest entity cannot enter into or renew an audit engagement with this auditor beyond 6 years after the date of entry into force of this Regulation;
- Article 41(2) sets out exceptional transitional provisions for an auditor that has been in place for more than 11 but less than 20 years – the public-interest entity cannot enter into or renew an audit engagement with this auditor beyond 9 years after the date of entry into force of this Regulation;

Commission européenne/Europese Commissie, 1049 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË - Tel. +32 22991111

http://ec.europa.eu/internal_market/

- Article 41(3) applies to audit engagements not covered by Article 41(1) and (2), which were concluded before the Regulation entered into force, and are still in place when the Regulation becomes applicable two years later.

The question focuses on the calculation of the duration of the audit engagement. The Commission services take the view that the general rule governing the maximum duration of any audit engagements is set out in Article 17(8) of the Regulation. This means that, to calculate by when a public-interest entity has to change its auditors, the date of reference is the first financial year covered in the audit engagement letter in which a given statutory auditor or audit firm has been appointed for the first time to carry out consecutive statutory audits of the same public-interest entity. As a result and in practice, when the date of the first financial year covered in the audit engagement is:

- Prior to, or on, 16 June 1994: public-interest entities will not be allowed to renew or enter into an audit engagement with the given audit firm or statutory auditor as of 16 June 2020;
- Between 17 June 1994 and 16 June 2003: public-interest entities will not be allowed to renew or enter into an audit engagement with the given audit firm or statutory auditor as of 16 June 2023, and
- Between 16 June 2003 and 17 June 2006: public-interest entities will need to change their given audit firm or statutory auditors by 16 June 2016, i.e. by the date of applicability of the Regulation.

A consistent and thorough implementation is critical to the successful implementation of the reform and the Commission will remain vigilant that the spirit of the law is properly transposed, with the European Court of Justice having the final say on the interpretation of a Union act. We look forward to continue working together to pave the way in the next two years for the transposition of the Directive and the direct application of the Regulation.

Yours sincerely,

Jonathan Faull

Contact:

Nathalie Berger, e-mail: Nathalie.Berger@ec.europa.eu

Bijlage 3

Question for written answer E-009001/2015 to the Commission

Rule 130

Kay Swinburne (ECR)

Subject: Audit Regulation

Regulation (EU) No 537/2014 introduces a legal requirement for the statutory auditor of a Public Interest Entity (PIE) to rotate off the audit after a maximum period of 10 years. In order to avoid disruption of the EU capital markets, a special transitional regime has been introduced based on the principle that the longer the existing auditor / auditee relationship, the shorter the period by when an auditor must rotate (e.g. a company who has had the same auditor for 15 years cannot reappoint that auditor after 16 June 2023).

Owing to imprecise drafting of the Regulation, companies with the shortest auditor relationships (i.e. less than 11 years on 16 June 2014) are being advised that they must change their auditors by 16 June 2016. This could impact over 20 % of the PIE audit market of approximately 30 000 companies and cause substantial disruption with negative consequences for jobs and growth.

Can the Commission confirm that the requirements of Article 41(3) will, like the rest of Regulation (EU) No 537/2014, only apply to accounting periods beginning on or after 16 June 2016 and will not be applied retrospectively?

E-009001/2015

Answer given by Lord Hill
on behalf of the Commission
(29.9.2015)

Regulation (EU) No 537/2014 sets out a maximum duration period for audit engagements. The regulation will become applicable as from 17 June 2016. In order to avoid massive rotation in the year of the applicability of the new rules, the co-legislators have set out specific provisions to ensure that the new rules do not cause a "cliff" effect in the audit market.

As a result, the so-called mandatory rotation will start in three different stages: 2016 for audit engagements that began between 17 June 2003 and 17 June 2006, 2020 for audit engagements that began prior to 17 June 1994, and 2023 for audit engagements that began between 17 June 1994 and 16 June 2003. These arrangements reflect the view that companies which have changed their auditors in the 11 years before the reform are likely to be more flexible and ready to adapt to the new rules, while the others may need an additional period of time to accommodate some of the changes brought about by the new legal framework.

In order to support the co-legislators' intention of ensuring legal certainty and a smooth transition to the new regime, as stated in recital (32) of the aforementioned Regulation, the Commission has published in its website¹⁰, less than three months after the entry into force of the new rules, a letter referring to these transitional provisions. This has helped raise awareness in the audit market and in companies at large of the need to put in place the necessary arrangements, during the two years between the entry into force and the applicability of the Regulation, to comply with the new rules – including the need, for some public-interest entities¹¹, to change their auditors in the financial year starting on or after 17 June 2016.

¹⁰ Available in http://ec.europa.eu/internal_market/auditing/docs/reform/140903-audit-rotation-letter_en.pdf

¹¹ Public-interest entities are credit institutions, listed companies, insurance undertakings, and other entities designated as such by Member States.

Bijlage 4

Bron:

EUROPEAN COMMISSION
Directorate General Internal Market and Services
CAPITAL AND COMPANIES
Audit and Credit Rating Agencies

Brussels, 3 September 2014

Q&A - Implementation of the New Statutory Audit Framework

The overall objective of this Q&A is to facilitate the implementation of the new EU regulatory framework on statutory audit, and contribute to a consistent application of the new framework across the Union.

The Q&A covers practical questions raised by the profession, the industry, investors, academics, and other stakeholders on the implementation of the new EU regulatory framework composed of: (i) Directive 2014/56/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 amending Directive 2006/43/EC on statutory audits of annual accounts and consolidated accounts (“the Directive”); and (ii) Regulation (EU) No 537/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on specific requirements regarding statutory audit of public interest entities and repealing Commission Decision 2005/909/EC (“the Regulation”).

Where possible, the Q&A aims to provide preliminary guidance on the questions raised. The process of implementation of the new EU regulatory framework entails close cooperation between the European Commission, national regulators and supervisors. Several aspects remain to be clarified together with the Member States, as they make progress in the preparation of national transposition measures.

The Q&A is hence a work in progress. Additional questions can be submitted to Markt-F4@ec.europa.eu. All covered questions and related answers can be retrieved under the table of contents tab.

DISCLAIMER:

This Q&A is not a legal document. This is an unofficial opinion of Directorate General for Internal Market and Services. The answers provided therein are not binding on the European Commission as an institution.

Vragen:

V. Rotation of audit firms

How to calculate the duration of the audit engagement?

The duration of the audit engagement is to be calculated as from the first financial year covered in the audit engagement letter in which the auditor has been appointed for the first time to carry out statutory audits of the PIE.

If a company becomes a PIE and has the same auditor pre and post its PIE status change, does tenure as auditor before it became a PIE count towards the relevant limits?

The requirement to rotate the audit firm applies to PIEs only and the calculation of the duration starts from the moment that the company becomes a PIE. Thus, if a company has had its auditor for a number of years before listing, then the duration of the audit engagement should be calculated as from or the date of the listing.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

The logo for the Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) features a thick orange horizontal bar above the letters 'NBA' in a bold, orange, sans-serif font.

Mercuriusplein 3
2132 HA Hoofddorp
Postbus 242
2130 AE Hoofddorp

T 088 4960 301
E nba@nba.nl
I www.nba.nl